

Intervju med Svante Magnusson

Intervjuare: Bengt Niska (BN)

Datum: 17 mars 1988

Plats: Pajala ABF

Född: 7 mars 1904 i Pajala

BN: Siehän voit tässä alussa kertoa omasta ittestä, sinun synnyinkoti ja olosuhteet, ennenkö me menemä varsinaisheen haastattelhuun uittohommista.

SM: Minun farfaari on tullu tänne 1858 Smälannista. Hän on ollu kivi-mies. Minun pappa on ollu kivimies hänen aikanansa. Mie olen ollu taas kolmas polvi, ja mie olen ollu niin kauon aikaa ko tuli nämä sementti- ja ploomurenkhaat 1940. Mie olen ollu vähän missäki. Rakennuksilla. Olen hoitanu Pajalan telttapaikkaa. Olen ollu siinä 27 kessää. Nuuhoo-jana ?? olen ollut 27 vuotta. Se on ollu aina kaks työtä kerralansa.

Mie olen ollu rautakaupassa -39 -- 75. Vuonna -75 olen viimiseksi lähteny siittä. Ei ole tarvinnu yhtään päivää olla joutilhaana. "pansuunille" olen tullu parikymmentä vuotta aikaa. Se on vähän helpannu.

BN: Milläh lailla se on helpannu?

SM: Kivityö. Eihän meillä ollu siihen aikaan kuin rautakanki ja sillä se piti hoitaa kaikki kivet. Piit, että se on kauhean raskasta työtä, kun on kauhean suuret kivet. Painoit kaks ja kolme tonnia. Mutta ei niitten kans ollu koskhaan mithään hättää. Semmonen kivi oli kaikhein hankalin: Piti nostaa eikä jaksa. Se oli raskasta työtä. Kahta ei tarvinnu ja yksiki oli liikaa.

Minun farfaari teki Pajalassa kirkon kivijalan. Mertajoen sillan hän teki kans. Liviöjoensillan hän teki 1867. Sitten teki Posso ?? joen sillan Lovikhaan 1872. Silloin kun hän teki sen, niin hän kirjotti sieltä, että hän on saanu hyvän palkannousun. Hän saapi 5 kr päivä.

BN: Sie sanoit, että sinun suku tulee Smälannista. Magnusson ei olekhaan mikhään ostonimi.

SM: Ei, kyllä se on pohjanimi. Minun farfaari synti 1835. Se rakensi valvisiltoja ja poikkesi Köngässeen. Olikko ne sillanrakennukset täällä niihin aikhoiin. Hän tuli tänne 1858. Pajalassa ei vielä ollut kauppamiehiä, vaan piti Köngäsessä ostaa kaikki ennenkö ne tulit Pajahlaan.

BN: Koska sie olet ensimmäisen kerran ollut uiton kans tekemisessä?

SM: Se oli sillä lailla, että toisilla oli 30 - 40 äyriä tiima ja mulla oli tolppa tiima. Mertajoessa oli yks talonmies, joka otti päällempää joesta ja uitatti sitten joensuuhun. Ajo ommaa mettää Mertajoen päälle. Uitatti itte väylänranthaan...

BN: Palkkasiko hän itte miehet?

SM: Joo, se oli pakko palkata. Siinä oli kolmekymmentä (30) äyriä tiima ja tolppa tiima.

BN: Missäs se meni se väli?

SM: Mie kysyin juuri, kun mie kattoin niitä vanhoja kirjoja. Tämä Svartzin Jussa oli meillä uittomiehiä. Ja mies, jonka mie tunsin, oli hyvin heikko. Se oli keuhkotautinen, muttei se jaksanu. Sillä oli 30 äyriä tiima. Tämä Otto Svartz oli suuri ja vankka mies ja sillä oli tolppa tiima. Mie kysyin, että minkä takia. Sano, että se on kymppinä varhmaanki ollut.

BN: Se kymppisysteemi on ollut jo sieltä?

SM: Joo.

BN: Se kymppi oli semmonen, joka ohjasi 9 muuta ja itte oli kymppinä.

SM: Se pani tiimat ylös.

BN: Oliko se 10 äyriä tiima parempi palkka vai...?

SM: Eikö viis (5) äyriä. Mutta kymppi tullee siitä, että oli kymmenen miestä ja yksi, joka ohjasi.

BN: Minkä ikänen olit silloin?

SM: 17 vuotta.

Sitten mie meninki Kaunisjoelle. Mie olin silloin parinkymmenen ikänen. Palkka oli 50 äyriä tiima. Met lähimä Kolkonjoen varrelta. Se oli kauhean huono joki uittaa. Kun met tulima Kursujärvele, siinä meän piti ottaa ylös järvestä. Siinä oli paljon pölkkyjä. Sitten kun meän piti alkaa nukkumhaan, ei meilä ollu kuin rokki peittona. Haethiin vain hakoja alle. Vanhemmat miehet kaajoit yhen tavattoman hongan. Meitä oli parikymmentä miestä kantamassa sitä. Panthiin urut ja tehimä rakovalkean.

Panima vähän kuusia pysthyyn tuulensuojaksi. Siinä oli järvi lähelä. Sieltä ko puhalsi, oli kauhean kylmä. Met olima siinä monta päivää. Se puu oli niin suuri, että se vain mustu ensi yönä. Siinä oli kaks pienempää honkaa alla. Välissä olit välipuut. Se palo monta vuorokautta.

Yhtenä yönä, niin miekihän olin poikanen ja hyvä nukkumhaan siihen aikaan. Mie nukuin ja kun mie aamupuohleen herrään, niin mie luulin, että olen kussu itteni, kun housut on niin märät polhviin saakka. Se oli satanu lunta, että koko äijäsaki oli lumen alla.

Vanhemmat miehet keitit kahvin, eikä net puhuhneet mithään. Net olit semmosia konnia. Että antaa pojitten nukkua! Ja me nukuima.

Mutta sitten tuli se "Hullu Eeron Augustin Vilu".

BN: Minkä aikhoi sinne uithoon lähtethiin?

SM: Kiveliööhön kun me marsima, sielä oli lumipaikkoja vielä paljon. Se oli tietenki maj. Alkupäivinä. Sielä Kiveliössä ei sulaa niin helposti. Oli hyvä pälviä myöten laukkoa.

BN: Tuleekos muita sattumia miehleen, kuin tämä nukkuminen?

SM: Kyllä mie olen varmastikki ollu paljon semmosessa. Se sato märkää lunta ja tuli niin tavattoman paljon. Sitten me olima järvelä ja sekös se oli kylmä hoito sitten.

Lanton Leevi ja Äijän Iikka Kaunisvaarasta olit uittomiehiä. Mulla oli kaverina Lundqvistin poika, pitkä mies. Met sanoima, että siinä on vaarallinen marsia, kun siinä oli vanha luhta. Maa nousi veen kansa. Vesi oli korkea niinku kevväilä oli (Kursujärvi). Mie sanoin Lundqvistin Kallele, että sie häyt pittää vaarilla, kun sie marsit.

Hällä oli kello. Hän sanoi, että panee sen korkealle plakkarhiin, että jos hän putoaa, ettei se mene. Ko se sitä kelloa oli panemassa, niin silloin se meni, että hattu jäi!

Sitten oli ottaa ylös sen äijän. Semmosseen raakhaan ilhmaan kun se tuli. Yks mies meni sen kans valkeasijalle ja riisu ja kuivasi sitä. Ei ollu vaihetusvaattheita.

Tämä on ollu joskus 1921 - 1922.

BN: Minkäs pituset puut olit siihen aikhaan?

SM: Puut oli jo silloin "apteerattu". Väyläuitto tuli 1920.

BN: Minkäslaiset net ennemmin olit?

SM: Lämpimälthään 80 - 90 tyvestä. 20 - 30 metriä pitkiä. 8 tuuman lauat.

BN: No, sie olet nähny semmosia?

SM: Mie olen niitten päälä laukkonu poikasenna Mertajoessa. Met veimä semmosen puun jokheen, kakshaarasen. Meitä poikasia onki vaikka kuinka paljon haaroitten päällä, eikä puu tärähtänykhään!

BN: Semmonen, minkä päälä kävelthiin, niin se hääty olla vähän "lenko", ettei se pyörtyny.

SM: Mie olen hunteerannu, kun olen nähny pölkkykuormia, että sen aikhai-set äijät olisit nauranheet parthaansa. Kattoko lauat jätethiin kaheksan tuumaa. Nykyhään on harva pölkky läpimitalthaan 8 tuumaa.

Mie muistan, kun pappaki myi mettää ja met hakkasimma lalvoja. Ne lalvat olit kauhean hyvät kuivamhaan, kattoko se jäi oksitten nokhaan korkealle. Net olit kauhean hyvät polttopuut. Net olit täyspitkät.

BN: Muistakko sie siittä mithään, kun Köngäsessä oli suuri patohomma. Silloinko meni puomi poikki?

SM: Se oli niinko karkeanna iso Mertalahti ja tuli liika paljon painoa sen päälle. Niin se painu menheen poikki. Minun pappa on ollu siinä kauon aikaa ja Kaalep Rova. Ne on olheet viimisiä miehiä, kun "saappooni" on ollu Mertalahen perässä.

BN: Mikä on "saappooni"?

SM: Siittä koothiin puuta. Puut tulit siihen. Se oli makasiini. Siittä sitten laskethiin Köngäseen ränniä myöten. Eihän tuomoset puut menheet niin hopusti läpi. Net olikko tervatynnyriä, niin suuria. Net menit kyllä, mutta se viipy aikaa. Markkinaniemessä nostethiin flagu ylös. Näki, että nyt saapi taas "saappoonia" aukasta. Se oli signaali, ei ollu telefoonia.

Vanhoile miehille "saappoonilla" olo oli parhaan kokosta työtä siihen aikaan.

BN: Vaikka sie olet ollu nuori mies, sulla on kuitenkin muistossa se suuri ruuhka.

SM: Joo tietenki. Niitä tuli Suomen miehiä paljon. Net olit harjaintunheet ruuhkile. Ei täällä ollu vielä semmosta hoitoa. Tänne on jälkheen alkanu.

...
 ...
 ...

Tuli näitä Haapalehon veljeksiä Kieksijäisvaaralta. Janne ja Aapeli. Ja Toikko Matti ja mitä niitä oli. Kontion Matti. Nämä olit Suomen miehiä, jotka jäit.

BN: Minkäslaisista puista Mertalahen pummi oli?

SM: Mertalahen pummi oli hongista. Hongat olit otettu Puurovaarasta. Kaunisvaaran takkaa. Mie kävin hillassa joku vuosikymmen aikaa ja mie muistin sen Puurovaaran hoijon. Mie marsin siinä kankhaassa. Siinä oli vielä tavattomia kantoja jäljelä.

Hongathan ei laho paljon koskhaan. Saassa vuoessa pikkusen ottaa vain pintaa. Niitä oli tavattoman paljon. Tavattoman pitkää. Se oli neliskanttiseksi tehty. Eikä se paljon lalva lyhenny, vaikka se oli pari kolmekymmentä metriä pitkä.

Se lähti Pajalasta "Magna"? niemen nokasta, missä silta on. Siittä se meni vitheesheen . Se kääntyy taas Ruukin suuhun. Siinä mukassa oli "saappooni". Kiviarkkuja oli välissä, jossa oli pummi kiinni. Ettei se pääse menehmään minkä hyvänsä.

BN: Siehän olet nyt 84-vuotias. Sie varmasti olet ollu....Sulla on hyvässä muistossa työväenliikkeen herrääminen. Milläh lailla sie muistat net föreeninkiasiat?

SM: Ensimmäinen föreeninki, mikä Pajalassa on ollu, on "skytteföreeninki". Se on 1800 lähtien. Theodor Westerberg sano, että ampumabaana oli minun kotikartanossa Mertapalolla, joka mennee Ruokojärven tietä.

Theodor sano, että sielä oli jonkunlainen föreeninki. Hänki ampu siinä. Ammuthiin 12 millin kiväärillä. Lyijykuulilla. Niinku pikkupojan pirriä. Kun net menit sinne mäthääsheen.

Sitten se siirethiin Pajahlaan 1809. Sinne tehtiin "förooti". Mieki aloin tulheen sinne poikasenna 1910 - 1912. Mie kuljin kattomassa sielä.

Sai "mauserin". Se tuli 1901. Aloiti sillä ampumhaan. Met poikaset ammuima ilmapyssyillä. Met saima alkaa naskuttamaan "luftgiväärillä". Sitten met saima alkaa ampumhaan "mauserilla" kansa.

BN: Minkälainen oli ammattiliiton alkaminen?

SM: Gotfrid Harju tuli. Hän oli ollu Motalassa ja oli ammattimiehiä ole-
massa. Hän oli metalissa ollu siellä. Hän oli svetsari. Hän se alko
"bilttaamaan". Heiskalassa se otettiin ja "biltattiin".

Mutta ensimmäinen poliittinen hoito, se alko 1912. Tämä oli poliittinen
föreeninki. Se oli tämä sosialismi. Sanottiin, että tuli "punanen piiri";
Ove Stenlund ja . Tuli Pajalan koulun kartta-
nolle. Siinä piettiin "förettaaki".

Siinä "biltattiin" ensimmäinen sosialisti puolue.

BN: 1912. Se oli ennenkö tuli ns. "sprängninki" sosiaalidemokraattiseen
puolueeseen.

SM: Se tuli siihen sitten ja föreeninkhiin tuli varsin. Minun pappa,
Noak Pettersson ja Onkel Petersson. Liviöstä Isak Sholberg. Almar Jysky
ja Emil Rovä. Se kesti kauon aikaa.

BN: Olikos tähän suuri vastus?

SM: Se oli semmoinen vastus, että on "Guds nekare". Met olima niinko kirkon
sytyttäjiä. Silloin olit vaalit. Yksi vaalipiiri oli koko Pajalan seurakun-
taa Muodoslompola myöten. Teitä ei ollu mihinkhään.

Minunki pappa oli hyvä kirjuri. Henriksson, kansakoulun opettaja sanoi, että
Magnussoni olis kyllä hyvä. Hänki tarttis saaha kunthaan kirjuria, mutta
kun se on tuomonen jumalan kieltäjä. Mie en saata ottaa sitä. Ei sillä ole
jumalan siunaustakhaan, mutta vaimola on jumalan siunaus.

Pappa sanoo, että vaimo ei ole ka pesty Sokko Isakille yhten paijan. Sai
15 äyriä. Se on hän häätyny olla siinä kans apuna, että elättää perhettä.
Että ei se sillä olis eläny!

Kyllä se oli luja paikka. Sitten tämä föreeninkihoito oli kansko se alko...Met olima matkassa...

BN: Koskäs sie olet menny matkaan?

SM: 1932. Olin silloin 28-vuotias. Kaikki siihen menit, kun ei ollu muuta kuin se yksi.

BN: Mutta oliko vastus vielä sama sen ajan yhteiskunnassa?

SM: Oli se semmonen vastus...Mulla oli pölkyt...

Mutta se rengasmies ei lähteny...

...

...

BN: Kukkas net olit, jotka sanoit, ettei he lähe?

SM: Niitä ei ollu montaa. Net olit "buntit". Mutta ei kaikki. Oli paljon "buntia", jotka lähit. Kaikki ei ajatelheet yhteenlaihin.

BN: Silloin 1932, josta sie puhuit. Silloin oli ollu Venäjällä vallankumous. Siihen aikaan oli jo tätä, miten sanosin, puhuthiin "bolseviikkiä" ...Silloin vuonna 1912 ei ollu tapahtunnu semmosia. Tässä 20 vuossahan oli paljon maailmanhistoriaa syntyny.

SM: Silloin 1912, eihän silloin ollu mitään vielä. Vaalit olit olheet. Lapun teki folkskolelärare Henriksson ja ja kirkko-herra ja ja kaikki net herrat. Net tehit lapun. Äänestyslapun. Niilä se äänestit kaikki. Ei ollu muita silloin vielä. Mutta sitten tulit toisenlaiset laput. Sitten se alko lähtemhäänki sitte.

BN: Niin se oli sen ajan demokratia se.

SM: Joo! ajattele perhään, että vaalipiiriä oli yksi. Jos sie olit ottanut vaikka kilon jauhoja niin sulta oli menny äänioikeus. Jos sulla oli vero maksamatta, mikä oli 93 äyriä, silloin se oli valmis seki. Meni äänioikeus.

BN: Mutta, mitä mie olen luku ja kuullu jälkhiin, niin nämä vuot 1932 - 1933, niin silloinhan on ollu kireää se taistelu. Eikös silloin olheet nämät tielakot ja uittolakkoja...

SM: Joo. Minun papp ja Svartin (?) Einari ja kävit Matarengissä tekemässä ylös näitä lakkohoitoja. Siinä oli yks Arvidsson... Nämä lakot ei olheet laillisia kumpikhaan. Net olit "villilakkoja" kuten nyt sanotaan. Net tehit ylös jollaki lailla.

Tämä, joka oli "vägförvaltningissa", sanoi, että... Se anto "verifikaatin". Kukka kuuluvat flottningkhiin ja vägförvaltningkhiin. Se otti pois, jotka ei kuulunheet siihen, kuten kraatarit ja suutarit. Ei net koskhaan olheekhaan siinä. Arvidsson sanoo, että emmä met sovi tätä nyt. Met häymä tehjä sovinnon, mutta laihan. Mutta että föreeninki pyssyy.

Sama se oli uittohojossaki. Nämä, jotka ajoit pölkyt joille, net tehit ylös buulaakin kansa, että het ajavat, mutta tahtovat uiton kansa. Oli kauhean huono töistä. Se tehtiin paperit. Sehän oli toisten työmaa. Se loppu vähän kertaansa. Kukhaan ei ollu sisälläasioissa, että kuinka se pittää toimittaa.

Niinhän se oli Kirunan lakkoki "vild streikki". Poliisit tulit ja näit paperit, kuinka se on tehty ylös. Ei net saattanheet tehjä mithään. Joillakin poliisit jou'uit vahtaahmaan toisin käsin. Oli tehty ylös että he ottavat uiton. Ei niitten "överenskommelsia" saanu mennä hajottamaan.

Bandet tog slut.

B:sidan fortsätter 112(1)....

SM: Vuonna -32 oli tavatonta se kommunistipuoli siinä. "Ryssä" oli tavattoman hyvä silloin. Lähethiin sinne. Seki? kävi sielä kaksi kertaa. ...

.....

Mie kuljin Heiskalassa. Mie oliin kauhean sosiaalidemokraatti. ...

BN: Mikäs oli ero siihen aikaan sosiaalidemokraateissa ja kommunisteissa?

SM: No, mie en tiä siinä mithään väliä...Kommunistina oli Sthalin ja toisena oli...

BN: Minkäslainen se oli se väli. Häätty olla mahoton semmonen "spänninki", että aivan ilma tärisee niissä keskusteluissa.

SM: ...

....

...

BN: Mie ajattelen, niinko täällä paikkakunnalla. Silloin vuonna -32 ja niinä vuosina, kun se oli oikein kireää. ...

SM: Mie ruukasin käyä Heiskalassa. Sota oli silloin kauheassa käynnissä.

. . . .

BN: Niin, sie meinaat, että nämä, jotka olit oikein kovia komunisteja, ja kun Venäjän puolelta sait sen aseman kiinni, ja soitit Internatio-naalia, niin Heiskalan kahvilassa otit lakin pois päästä. Ja kun Suomen mies sanoi, että älä valehtele, niin se taas sen....

SM: Multa koveitethiin päätä monta kertaa, että sulla on pappi rakas kuumana pää! Mie diskuteerasin vasthaan tietenki. Nythän mulla on "faciitti" käessä. Sthaliinihan on tappanu enempi kuin Hitleri. Sehän oli paljon hullumpi kuin Hitleri.

BN: Mutta se oli kireää silloin se...

SM: Joo, tietenki!.....

.....

.....

.....

BN: Nehän olit nämä erimielisyykset sen aijjan työväenliikkeessä. Sehän olit sen ajan hankalat ongelmat, jotka tehit sen. Tämä toinen puoli sitten, joka ei tunnustanut minkhäänlaista työväenliikettä, niin minkäslaisessa voimassa se oli? Siis tämä "borgerlinen" yhteiskunta?

SM: Kun tielakko oli, niin mehän demonstreerasimme sielä. Kyläläki särjethiin byssi. Se oli Forsströmmiin Stenin byssi. Erkin Akseli oli sitä ajamassa. Pensikoista alkoi tulheen kiviä. Cafööri joutu ottamhaan "skydiä".

Polissit otit selvää ja kukhaan ei ollu nähny, mistä net kivet tulit! Se oli niin yksmielistähoitoa kaikki silloin. He olit vasthaan föreeninkiä.

Forsströmmiin Stenin Kauppaki panthiin lakhoon sitten.

BN: Siittäkö se laulu synty?

SM: Siittä. Penttilällä oli se tomti, jossa se assuu nytki.

...

..... rakensi siihen. Penttilä havatti, että se on tullu hänen puolelle. Silloin se ajo halkopinon etheen siihen päähän. Siinä meni ovi kiini. Se häätty tehjä reikä laijasta, mistä kuljethiin sisälle.

Siittähän tehtiin monta laulua.

BN: Tunnetuinhan on lakkolaulu. Sitä laulethiin siihen aikaan?

SM: Joo. Se oli helppo laulaa sitä. Mie en sitä ossaa. Tiensuun Göstan kansa olen paljon ollu töissä ja sitä se laulo.

BN: Mitä se sielä muutaki oli?

SM: Alko nasisteja tulheen. Hitleri alko tulheen valthaan. Vuonna -38. Tuli "fuhrugårdi?". se oli nasistittien johtaja. Se oli "veterinäari" olemassa viraltansa.

Se tahto "diskusuuhniin" kommunistittien kansa.

Se oli vanha Vaskuri Jannen paja. Met panima siihen "värmen" ja tehimä siihen "sceenin". Se oli aika hyvässä hoijossa. "Fuhrugårdi?" tuli sitte siihen. Siinä tuli "diskusuunsmöötti". Fuhrugårdi piti puhetta ensinä. Se "angriippasi" Johanssonia.

Gunnar Johanssonia. Hän on kuollu joku vuosi aikaa.

BN: Se oli semmonen koulutettu kommunisti.

SM: Joo, se oli Leningradissa käyny kouluja. Se tuli sen kansa "diskusuuni". Meiläki oli jo niin paljon nasisteja, että niilä olit nasisti-vaatheekki päällä. Tossavaisen paja tuli aivan täytheen väkeä.

Se otti Gunnar Johanssonista "persuunlisia" asioita, mutta ei se ollu vaarallista. Mutta sitten, kun tuli Gunnarin vuoro vastata, niin Gunnari toi "framile" vähän mitäki hänen elämästä. Silloin se poka suuttu, ja tuli sieltä sakista ja otti Gunnaria niskasta ja meinasi viskata ulos.

Met huusima, että ei tuomusia töitä! Ja niin se laski irti.

Meni taas niin kauon aikaa, että se taas haukku Gunnaria. Silloin Gunnari otti framile sen, että kun hän (Fuhrugårdi) oli veterinääri. Hänki kirjotti koiran jalkhean spriiitä niin paljon, että koiran jalkaa korjathiin monella kymmenellä liiterillä spriiitä!

Silloin se poika tuli ko kuula pääle. Otti Gunnaria kiinni. Meän "räkki" särky hiivathiin. Lähti ulos viehmään. Mutta silloin se poika löppu siihen koko hoito. Met sanoima, ettei tuomusia hoitoa. Net olit poika vihasia net nasistit sielä!

BN: Mutta milläh se niin sai tehjä. Annethiin sillälaililla hommata? Olikos siinä paikassa nasistia kuuntelemassa?

SM: Oli ainaski! Paljon.

BN: Mistä net ihmiset tulit, jotka olit nasisteja?

SM: Net olit vähän mitäki. Semmosia pikku tjänstemannia. Oli siinä buntin poikiakin joitakin.

BN: Ei siinä työläisiä ollu?

SM: No, ei siinä oikeata työmiestä ollu, mitä mie tiän. Oli joku työläinen, mutta harva. Ei ollu niin paljon, että haitata saatto.

BN: Tämä on ollu sitte 1938. Se oli muutaman vuoden sitä Saksan valtaasta maailmaa. Sitähän kolme (3) vuotta riitti sinne 1941 - 1942 saakka.

SM: 1939 se lähti. Mie asuin Malmivaarassa silloin.

BN: Kuten näissä työpaikoissakin. Häätyhän sota heijastaa ja kaikki nämät keskustelut kaikkeen. Kuten sie sanoit, että sielä oli räätioita, mistä kuunneltiin....

SM: Joo, se oli Malmivaarassa. Silloinhan tuli "mubiliseerinki" kansa. Mutta ei se ollu semmonen "mubiliseerinki" kuin 1914 oli, ensimmäisen maailmansoan aikana.

BN: Mie olen kuullu siitä jätkän porrauksesta. Kun mie viime lauantaiki kohtasin semmosia, jotka uittohommaa hommasit muualleki. Puhuin tästä jätkänporrauksesta, siinä ryhmässä oli naisiaki. Net aloit voihmaan pahoin, kun mie selitin.

Mie en tiä, minkälaisia kokemuksia sulla on Syante.

SM: Mie olen ollu matkassa Tupujoella. Silloin oli 60 äyriä tiima. Siinä oli niinko vähänen lakkoki. Mutta ei sen enempää. Kysytiin aina, kun tuli sakhiin, että onko tässä ensikertalaisia. Oli yks poika, joka sano.

Silloin panthiin poika polvitten päälle poikittaisin. Panthiin kapula takapuohleen ja toisela? lyötiin mukamas. Oli sitten semmonen porrauslaulu....

En röst: Se oli täällä lievempää. Suomen puolella on ollu paljon raaempaa.

BN: Mikäs tarkoitus sillä jätkän porrauksella oli?

SM: Sama tarkoitus, kun tehjään poikasesta mies...Poltethaan ja mitä hyvänsä tehjään..,

Pittää kärsiä ennenko tullee mieheksi.

BN: Semmonen kärsiminen häätty ensi mennä läpi. Sitten tullee miesten joukkaan. Ja se oli se jätkänporaus.

En röst: Oli halu päästä tienastiin, mutta samalla pelkäsi sitä, että jos tullee poraus.

BN: Ja sitten sen paistinpannun lyöminen kapulan päälle...
Koskhaan tämä porraushomma on loppunu?

SM: Ei vain minuakhaan ole enää porattu.

BN: Sinua ei ole porattu. Mutta pölätetty tietenki?

SM: No, ei ole pölätetty. Mie olin alkanu semmosessa pienessä joessa. Mulla oli se paperi, että mie olin uitossa ollu! Ei tarvittu porata.

BN: Maailmahan on sinun aikana muuttunu paljon. Mitäs mieltä sie olet tästä muutoksesta?

SM: No, mie olen sitä mieltä, että meilä ei ole enää vapautta vähääkhaan. Se on mennu aivan kaikki. Met saime hommata ja tehjä kaikki, mitä oli. Ei sitä pannu kukkaan vasthaan.

Jos sie tarttit myyä mettää, elikkä tehjä ja ostaa, niin sie sait. Se oli sinun omaa. Mutta nyt. Et sie voi myyä ekkä mithään. Et saata porthaita korjata. Se on mennu liika kauas.

BN: Mikäs se on mennu liian kauas?

SM: Ennenhän olit trääpatruunit. Kunnankonttorista sulle määräthään kaikki. Et sie saa mithään tehjä!

Silloin met saime methään jaagaahmaan ja fiskaahmaan. Koskhaan kukkaan puhunu mithään.

BN: En mie väitä, että sie olet väärässä eli oikeassa. Mutta, kun kuuntelee näitä eri ihmisten olosuhteita paljon aikaa sitten. Sielä tullee paljon tällaisia asioita, että met jouuima menheen lak hoon.

Että met nostima sen 50 - 60 äyhriin. Ja tämmösiä asioita. Sitä saattaa ajatella, että kenekhään vapaus se oli?

Oli vapaus tehdä työtä paljon siihen aikaan ja tienata vähäsen...

SM: Mie tarkoitan, kun mie olen kotona, niin mulla on semmonen vapaus ollu aina. Sitä saatto mennä tekheen ja hommata aivan niinko kotona. Jos meinaan muuttaa lasin, niin se...

BN: Sie meinaat byrokratiaa?

SM: Niin. Sitä ei tarvittu ennen. Kyllä sitä saapi olla, muttei miten paljon hyvänsä. Kun mie olen tullu tänne, niin meilä oli Pajalassa kolme telefoonia silloin. Mithään meilä nyt on?

Pajala on ollu semmosenna till nästan fyrtio-talet. Olen maalanut taulun siitä. Se on otettu kuvhaan 1880.

....

....

....

Sahoja oli joka pikku kylässä.

....

Silloinki kuule, oli vähäsen kumma. Minun velimies, Elis, sillä oli

..... huusi. Kyrön Jonne oli.....

Se otti vastaan net.....

Mutta, sitten, kun alko tulehmaan töitä.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....